TROMS fylkeskommune

ROMSSA fylkkasuohkan

Regionalt utviklingsprogram for Troms 2010-2013
Mål, delmål og strategier

I de påfølgende kapitler 3-8 framgår mål, delmål og strategier for Regionalt utviklingsprogram for Troms 2010-2013. Disse punktene har med utgangspunkt i vedtatt Fylkesplan for Troms 2010-2013 framkommet etter en drøfting i regionalt partnerskap. Strategiene som er prioritert er enten strategier som det:

a) må samarbeides om mellom flere regionale/lokale aktører og/eller
b) strategier som det må brukes økonomiske virkemidler på å realisere.

Kapittelinndelingen her er den samme som i Fylkesplan for Troms 2010-2013 for at det skal være lettere for brukerne av dokumentene å se sammenhengen.

3. Robuste og attraktive lokalsamfunn

Hovedmål:
Troms fylke skal ha robuste og attraktive lokalsamfunn, der det er samspill mellom by og distrikt.

3.1 Nordområdene – et strategisk satsingsområde

Delmål:
Nordområdenes ressurser og strategiske plassering skal benyttes til fellesskapets beste slik at vekstkraften og verdiskapingen i landsdelen styrkes.

Strategier:

- styrke forskningen i nord og bidra til å styrke samarbeidet mellom FoU-miljøene i Nord-Norge
- og miljøene i landet forøvrig innenfor nordområderelevante tema
- arbeide for institusjonsbygging basert på regionale fortrinn
- styrke samarbeidet over grensene i nord og mot Europa
- sikre urfolks kultur og livsgrunnlag
- bidra til å styrke den kvenske revitaliseringen

3.2 Forsvarets rolle og nærvær

Delmål:
Forsvaret og det sivile samfunn i Troms må inngå i et samspill som dekker Forsvarets behov og avleder positive regionale effekter.

Strategier:

- arbeide for positive regionale effekter av Forsvarets nærvær
- tilrettelegge for at familiene flytter med de forsvarsansatte

3.3 Arealpolitikk, stedsutvikling og bolyst

Delmål:
Hovedtrekkene i bosettingsmønsteret i Troms skal opprettholdes, slik at livskraftige lokalsamfunn skapes.
En langsiktig og bærekraftig arealpolitikk skal sikres.

3.3.1 Arealknapphet

Strategier:

- utvikle felles regionalpolitiske retningslinjer og strategier for arealbruk i Troms i samhandling med kommunene og regionale aktører
- bidra til helhetlig planlegging, hvor næringshensyn og verdiskaping ivaretas
- arbeide for å ivareta lokale og regionale interesser i verneplanleggingen i fylket
- videreføre kartleggingen av kultur- og naturressurser
- arbeide for å styrke arealplanfaglig kompetanse i fylket og tilrettelegge for interkommunalt plansamarbeid

3.3.2 Stedsutvikling og bolyst

Strategier:

- legge til rette for en positiv stedsutvikling som tiltrekker innbyggere til å bo og virke i hele fylket
- legge til rette for attraktive bo- og arbeidsmarkedsregioner
- styrke kommunenes muligheter til etablering av næringsvirksomhet ved å satse på moderne og effektive kommunikasjoner og infrastruktur

3.4 Folkehelse

Delmål:
I Troms skal oppvekst- og levekårene for alle bedres gjennom helsefremmende og forebyggende arbeid lokalt og regionalt.

Strategier:

- utvikle et godt kunnskapsgrunnlag for å gjøre folkehelseinnsatsen mer systematisk, forutsigbar og langsiktig
- bidra til samarbeid mellom lokale og regionale aktører og nasjonale myndigheter om folkehelse

- legge til rette for lavterskeltilbud og turløyper som gjør det lettere for innbyggerne å ta positive og sunne valg for helsen .

4. Miljø- og klimapolitikk

Hovedmål:
Miljø- og klimapolitikken i Troms skal bidra til å sikre bærekraftig forvaltning og en klimavennlig samfunnsutvikling.

4.1 Troms – et klimavennlig fylke i nord

Delmål:
Troms skal bidra til å utvikle mer klimavennlig energiforvaltning i nord.

Strategier:

- legge til rette for informasjon og formidling av forskningsresultater om klima og klimaendringer i nordområdene

- bidra til økt CO2-binding ved økt skogproduksjon og bruk av trevirke

4.2 Troms – et bærekraftig miljøfylke

Delmål:
Troms skal være i front når det gjelder kunnskapsutvikling og forvaltning av miljø- og naturressurser.

Strategier:

- kartlegge og overvåke miljøtilstanden på land, i ferskvann og det marine miljø og å sikre miljøkvalitet gjennom helhetlig forvaltning

- fremme helhetlig arealforvaltning som ivaretar biologiske og andre naturverdier som grunnlag for verdiskaping og bærekraftig samfunnsutvikling

- styrke kunnskapsgrunnlaget hos innbyggere, næringsliv og fagmyndigheter for å sikre bærekraftig bruk og vern

4.3 Bærekraftig energibruk

Delmål:
Produksjon og bruk av fornybar energi skal økes samtidig som det totale energiforbruket i Troms skal reduseres.

Strategier:

- stimulere til målrettet samarbeid på tvers av sektorer, bransjer og forvaltningsnivå for energi-
- effektivisering, energigjenvinning og økt produksjon av og etterspørsel etter fornybar energi

- legge til rette for infrastruktur som forutsetning for å fremme mer miljø- og klimavennlig energibruk i transportsektoren
- utarbeide regionale planer for utbygging av ny fornybar energi som vind- og småkraft
- arbeide for å styrke rammebetingelsene for produksjon og bruk av fornybar energi

5. Næringspolitikk

Hovedmål:
Troms skal ha et utviklingsorientert, nyskapende og konkurransedyktig næringsliv med vekt på økt lokal verdiskaping og utvikling av nye arbeidsplasser i alle deler av fylket.

5.1 Ressursbaserte næringer

Delmål:
Ressursene i fylket skal bidra til verdiskaping og utvikling i tråd med prinsippet om bærekraftig utvikling.

5.1.1 Fiskeri og havbruk

Strategier:

- sikre videreutvikling av fiskeri- og havbruksnæringen i fylket gjennom økt satsing på utvikling og tilrettelegging for markedsrettet produksjon basert på tradisjonelle og nye ressurser
- styrke fiskeri- og havbruksnæringen i fylket gjennom å bygge god og tilpasset infrastruktur som bidrar til at næringens posisjon som basisnæring sikres og videreutvikles
- bidra til styrking og utvikling av nye næringer med basis i marine ressurser
- legge til rette for rekruttering til fiskerinæringen
- styrke forsknings- og forvaltningskompetansen innen fiskeri og havbruk
- i fylket
- bidra til bedre ressurs- og arealforvaltning i kystsonen

5.1.2 Landbruk

Strategier:

- bidra til økt lokal foredling av landbrukets produkter og sikre produksjonen som grunnlag for videreforedling i fylket
- stimulere til økt rekruttering og kompetanseheving i landbruksnæringen
- bidra til å holde kulturlandskapet åpent
- stimulere til økt avvirkning av skogressursene i fylket og bidra til utvikling av nye anvendelsesområder for virke, herunder ulike former for bioenergi
- stimulere til økt kvalitetsmessig foryngelse og skjøtsel av skogressursene

5.1.3 Energi

Strategier:

- styrke rekrutteringsgrunnlaget til leverandørvirksomhet og FoU-miljøer bl.a. gjennom utdanningstilbudet på videregående, fagskole nivå, høgskole- og universitetsnivå
- innta en ledende posisjon i arbeidet med å få frem teknologi og driftskonsepter som ivaretar de strenge miljøkravene i nord
- bidra til utvikling og styrking av eksisterende miljøer blant annet i lete- og driftsfasen
- stimulere til etablering av ny næringsvirksomhet innen fornybar energi gjennom utvikling av nye produkter og ny teknologi
- styrke og bygge videre på allerede eksisterende prosjekter innen fornybar energi, samt være pådriver for utvikling av nye prosjekter

5.1.4 Industri

Strategier:

- sikre og videreutvikle industrien i fylket med basis i kompetanse samt naturgitte fortrinn og lokale forutsetninger
- støtte opp under næringsmiddelindustrien
- styrke miljøtilpasset teknologi i områder der industrien har utviklingsmuligheter
- øke konkurransekraften og verdiskapingen i Bergindustrien
- utnytte de muligheter som oppstår i forbindelse med utvikling av malmforekomster i våre naboland
- styrke konkurransefortrinn og øke konkurransekraften gjennom samlokalisering og organisert samarbeid mellom bedrifter

5.2 Kunnskapsintensive næringer

Delmål:
Den videre utvikling innen kunnskapsmessige bedrifter skal styrkes gjennom kompetansehevingstiltak, nettverksbygging, utvikling av næringsklynger og innovasjonssystemer.

5.2.1 Innovasjon og entreprenørskap

Strategier:

- styrke og videreutvikle den etablerte regionale innovasjonsrettede infrastrukturen
- bidra til økt nyskaping i eksisterende næringsliv og etableringer gjennom samordning og styrking av virkemidler rettet mot etablerere og innovative miljøer
- arbeide for å legge til rette for unge som vil utvikle næringsvirksomhet

5.2.2 Kunnskapsintensiv forretningsmessig tjenesteyting (KIFT)

Strategi:

- legge til rette for fremtidsrettet anvendelse av bredbåndet i hele fylket

5.2.3 Bioteknologi

Strategier:

- legge til rette for at Troms skal beholde og videreutvikle sine forutsetninger for å lykkes med utviklingsarbeidet innen bioteknologi

- styrke Tromsø sin rolle rolle som nasjonalt senter for marin bioprospektering

5.3 Opplevelsesbaserte næringer

Delmål:
Opplevelsesnæringene skal bidra til lokal vekst og verdiskaping i hele fylket.

5.3.1 Reiseliv

Strategier:

- legge til rette for videreutvikling av kompetanse innen reiselivsnæringen
- arbeide for nyrekruttering av unge til reiselivsnæringen i distriktene
- satse på samferdsel og infrastruktur som legger til rette for næringsutvikling innen reiseliv
- styrke markedsføringen av landsdelen gjennom Nordnorsk reiseliv AS
- styrke produktutviklingen gjennom økt kvalitet, samarbeid og bedre tilgjengelighet

5.3.2 Kulturnæringer

Strategier:

- bidra til utvikling av kompetanse om og i kulturnæringene
- legge til rette for en god dialog mellom kulturnæringer, annet næringsliv og offentlig virksomhet
- styrke eksisterende næringer og stimulere til nye etableringer gjennom virkemiddelordninger og støtteapparatet
- styrke infrastruktur og utviklingsarbeid innen filmproduksjon
- bidra til å realisere kulturnæringenes potensial for næringsutvikling og som produkt i samspill med reiselivsnæringen
- styrke produkt- og næringsutvikling innenfor den kunstneriske virksomheten og legge til rette for etableringer i og koblinger mot eksisterende næringsmiljø

6. Kulturpolitikk

Hovedmål:
Befolkningen i Troms skal sikres et aktivt og inkluderende kultur-, idretts- og friluftsliv med vekt på opplevelse, deltakelse og kvalitet.

6.1 Kulturarv

Delmål
Vår felles kulturarv, både den norske, samiske og kvenske, skal bidra til stolthet over egen historie og det regionale mangfoldet i bosetting og levemåte.

Strategier:

- tilrettelegge utvalgte kulturminner for opplevelse gjennom samarbeid med aktuelle aktører
- sikre at kulturlandskapet blir ivaretatt

6.3 Kulturelle møteplasser og kompetanse

Delmål
Alle innbyggere i Troms skal ha tilgang til funksjonelle og tidsriktige møteplasser for kultur-, idretts- og friluftsliv.

Strategier:

- utvikle møteplasser for idrett, friluftsliv og kultur gjennom samhandling mellom ulike aktører på regionalt og lokalt nivå
- legge til rette for at kommunene får etablert hensiktsmessige lokaler for kulturopplevelser og bygd opp kulturskoletilbud med bredde og kvalitet
- bidra til at Troms får fasiliteter som kan ta imot større nasjonale og internasjonale kultur- og idrettsarrangement motivere til
- motivere til opprettelse av regionale friluftsråd

7. Kompetansepolitikk

Hovedmål
Troms fylkeskommune skal bidra til å heve det gjennomsnittlige utdanningsnivået og sikre relevant kompetanse i fylket.

7.1 Utdanning og kompetanse i Troms

Delmål:
Unge og voksne i Troms skal tilbys utdanning og opplæring som er relevant for enkeltmennesket, næringslivet og samfunnet.

Strategier:

- videreutvikle infrastruktur for etter- og videreutdanning og fagskoletilbud som tar hensyn til lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder
- bidra til å koble aktører sammen i ulike fora for regional kompetansemobilisering og være pådriver for å etablere strukturer for kompetanseutvikling
- styrke de videregående skolenes rolle som regional utviklingsaktør ved å samarbeide og inngå partnerskap med lokalt næringsliv og andre utdanningsinstitusjoner

7.2 Grunnopplæring for alle

Delmål:
Flere må fullføre videregående opplæring.

Strategier:

- videreføre arbeidet for å få flere til å fullføre og bestå videregående opplæring samt drive en systematisk oppfølging av de som faller ut
- videreutvikle og stimulere til praksisnære opplæringstilbud for de som har behov for en mer praktisk utdanning
- styrke samarbeidet mellom videregående skole og grunnskole for å få økt kvalitet i opplæringen og for å forebygge frafall
- etablere partnerskap mellom skole og bedrift
- legge til rette for en smidigere overgang mellom utdanning og yrkesliv

7.4 FoU-aktiviteten i Troms

Delmål:
Forskning og utvikling skal fortrinnsvis skje i nærhet til ressursene slik at de kan bidra til bærekraftig vekst i fylket.

Strategier:

- legge til rette for at næringslivet i fylket kan øke bruken av FoU og innovasjon
- arbeide for økt verdiskaping av FoU-arbeid i fylket
- tilrettelegge for samhandling mellom næringsliv, FoUmiljø, virkemiddelapparat og offentlige virksomheter i hele fylket
- legge til rette for mobilitet mellom forskere, studenter og næringsliv for på denne måten å sikre relevans i utdanning og rekruttering av nyutdannede kandidater til bedriftene i Troms

8. Kommunikasjons- og infrastrukturpolitikk

Hovedmål:
Kommunikasjoner og infrastruktur i Troms skal forvaltes og utvikles på en bærekraftig måte for å gi samfunns- og næringsliv gode vilkår for utvikling og markedstilgang.

8.1 Transportinfrastruktur

Delmål:
Innbyggere og næringsliv i Troms skal ha trygge, effektive, miljøvennlige og forutsigbare transportmuligheter.

Strategier:

- arbeide strategisk og analytisk i forhold til næringslivets fremtidige transportbehov
- tilrettelegge for infrastrukturutvikling til næringstransport og kommunikasjoner som knytter regioner sammen
- styrke helhetlig areal- og transportplanlegging i samarbeid med kommune og stat
- arbeide aktivt for overordna og internasjonale korridorer (sjø, bane, luft, veg) i nordområdene gjennom internasjonale prosjekt og grenseoverskridende samarbeid
- bidra til reduserte utslipp fra transportsektoren og øke innsatsen på energieffektivisering gjennom målrettet samarbeid og virkemiddelbruk

8.2 Kollektivtransport

Delmål:
Kollektivandelen i fylket skal økes gjennom styrking og forbedring av kollektivtilbudet

Strategier:

- Styrke samarbeidet med kommuner og å utvikle fylkets fokus på areal- og transportplanlegging
- Stimulere til å øke kollektivtransportens konkurranseevne i forhold til bil, i samarbeid med kommuner og næringsliv, spesielt i byer og tettsteder
- Prioritere fremkommelighetsfremmede tiltak for kollektivtransport

8.3 Trafikksikkerhet

Delmål:
Transportpolitikken bygger på en visjon om at det ikke skal forekomme ulykker med drepte eller livsvarig skadde i transportsektoren.

Strategi:

- prioritere høyt de investeringstiltakene som i størst mulig grad hindrer ulykker med hardt skadde og drepte

8.5 Bredbånd

Delmål:
Fremtidsrettet og bredt bredbånd skal bygges i hele fylket som bidrag til økt lokal utvikling.

Strategi:

- realisere "Folkebreibåndet" som konsept for utbygging av fiberinfrastruktur i distriktene i Troms.

Vedlegg 1: Virkemidler

I dette vedlegget presenteres ulike økonomiske virkemidler som det regionale partnerskapet har spilt inn i arbeidet med RUP, som partnerne mener er særlig relevante for å bidra til gjennomføring av mål, delmål og strategier som er nedfelt i RUP 2010-2013.

De ulike virkemidlene har som regel andre føringer knyttet til seg i form av vedtatte planer med mål og strategier, regelverk osv, som også må hensyntas ved forvaltningen av disse. De respektive virkemidlene vil også ha ulike målgrupper og søknadsveg.

Virkemiddeloversikten vil ikke være utfyllende. Det vil også være andre virkemidler både av økonomisk og annen art, som vil kunne bidra til realisering av mål og strategier i RUP.

Spesielt for kap 551 post 60 og kap 551 post 61

Troms fylkeskommune har forvaltningsansvaret for kap. 551 post 60 "Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling" og kap. 551 post 61 "Næringsrettet midler til regional utvikling". Begge ordningene ligger under KRD og er underlagt økonomistyringsregelverket. Midler tildeles gjennom ordningene etter en behandling av prosjektsøknad. Midlene er søknadsbaserte, det vil si at det skal foreligge en prosjektsøknad for at midler utløses over ordningene. Det ikke er anledning til å anvende midlene til finansiering av forvaltningsoppgaver verken for kommunene eller fylkeskommunen. Det gis unntak fra dette forbudet for kommunale grunnlagsinvesteringer i vannforsyning, næringsområder, havner og stedsutviklingsprosjekter.

Mål- og resultatstyring

Kommunal- og regionaldepartementet har de siste årene fokusert mer på resultatoppnåelse av virkemiddelbruken og dette får konsekvenser for fylkeskommunens arbeid med midlene. KRD ønsker å dreie fokuset i fylkeskommunenes rapportering til departementet fra aktiviteter og innsats og over til resultat og effekter. Som et resultat av fokusendringen er fylkeskommunen pålagt selv å utarbeide et mål- og resultatstyringssystem med indikatorer og resultatkrav som svarer til fylkesplanens egne mål for regional utvikling.

Virkemidlets navn	*Formål*	*Målgruppe*	*Føringer ut over fylkesplan og RUP*	*Hvem forvalter virkemidlet*
Kap. 551 post 60 "Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling"	De regionale utviklingsmidlene tildeles fylkeskommune årlig for å fremme utvikling i det distrikts- og regionalpolitiske området. Midlene skal bidra til å styrke verdiskapning i ulike typer næringsmiljø gjennom å fremme innovasjon, omstilling og nyetableringer. Midlene skal også medvirke til utvikling av lokal infrastruktur og kompetanse og av attraktive steder. Innovasjon Norge har overordnede mål som er i tråd med de nasjonale mål og strategier. I den grad fylkeskommunen ikke har utarbeidet egne mål for midler til Innovasjon Norge, vil Innovasjon Norge sine mål og strategier være førende.	For de søkbare tilretteleggendmidlene er det i hovedsak kommuner, regionråd, institusjoner, næringsliv, FoU-miljøer med prosjekter som gir økt vekstkraft og verdiskaping i Troms. Troms fylkeskommune vedtar videre fordeling til operatører; Innovasjon Norge, Kommuner (kommunale næringsfond), Landsdelsutvalget, Barentssekretariatet	Samarbeid innenfor rammene av utviklings-programmidlene mellom ulike aktører skal gi regional merverdi. Samordning av virkemidlene skal bidra til å utløse annen finansiering. Den samlede regionale merverdi fra samarbeids-partnere vil framkomme ved innvilgning av tilskudd til næringsrettede prosjekter. Egenandels-graden avhenger av type tiltak, men hovedregelen er minimum 50 % egenandel. (Gjelder for tilretteleggende tiltak. For bedriftsrettede tiltak avhenger tillatt støtteintensitet av Statsstøtteregelverket) Mål- og resultatstyrings-system. KRD har egne retningslinjer og mål for virkemiddel-bruken.	Troms fylkeskommune Innovasjon Norge (bedriftsrettet andel av midlene) Ulike søknadsadresser. Tildeles Troms fylkeskommune som vedtar videre fordeling til operatører; Innovasjon Norge, Kommuner, Landsdelsutvalget, Barentssekretariatet
Kap. 551 post 61 "Næringsrettet midler til	Målsettingen med RDA-midlene er at de skal bidra til en aktiv og	Utgangspunktet er at midlene skal ha geografisk nedslagsfelt	Midlene må sees i forhold til nordområdestrategien	Troms fylkeskommune (Oppnevnt et

regional utvikling" RDA II	ekstraordinær innsats i utviklingen av Tromsø. Tromsø skal bli et attraktivt senter i og for Nordområdene for næringsutvikling, kunnskapsutvikling samt samfunnutvikling regionalt, nasjonalt og internasjonalt.	i områder som ikke får gjeninnført differensiert arbeidsgiveravgift på 2003 nivå. Det er derfor i hovedsak institusjoner, grupper av bedrifter, enkeltbedrifter, FoU-miljøer og bransjeorganisasjoner, med prosjekter som gir økt vekstkraft og verdiskaping i Tromsø-regionen, som kan søke om næringsrettede midler til regional utvikling.	og Kommunal- og regionaldepartementets arbeid for økt landbasert verdiskaping rettet mot blant annet fysisk infrastruktur, kompetansebygging og næringsutvikling. I tillegg til fylkesplan og RUP gjelder "Nærings- og utviklingsprogram Tromsø 2009-2013". Skal rulleres i 2010.	programstyre for ordningen) Innovasjon Norge (bedriftsrettet andel av midlene)
Kap 551 post 71 Nordområdetiltak	Målet med posten er å stimulere til økt verdiskaping på land i Nord-Norge. Midlene skal benyttes på områder og tiltak der det er formålstjenlig med fylkesovergripende eller regional koordinering.	I 2010: Forskningsløft Nord, Reiselivs- og destinasjonsutvikling, Entreprenørskap og nyskaping for unge	Bl.a. regjeringens nordområdestrategi *Nye byggesteiner i nord.*	Norges forskningsråd, Innovasjon Norge
VRI Troms (Virkemidler for regional innovasjon og FoU)	VRI Troms skal bidra til økt forskningsinnsats i bedrifter og økt næringsrelevans i FoU-miljøene. Målet er å skape et utviklingsorientert, nyskapende og konkurransedyktig næringsliv i Troms innenfor tre prioriterte satsingsområder: energi, marine ressurser og reiseliv. *Forprosjektmidler* har som mål å klarlegge og forberede større FoU-prosjekt i bedrifter. *Studentmobilitet* skal bidra til økt samarbeid mellom bedrifter og FoU-	FoU-samarbeid mellom næringsliv, forskningsmiljø og andre regionale utviklingsaktører. I inneværende programperiode er prosjektressursene i hovedsak disponert til konkrete aktiviteter og ikke søkbare. Men to av VRI-virkemidler, personmobilitet og forprosjekter, er søkbare. *Forprosjektmidler/*	Tilskudd fra VRI kan maksimalt utgjøre 50 % av kostnadsgrunnlag, resten må finansieres med egne midler eller egeninnsats. Inneværende programperiode går ut 2010, mens neste programperiode for 2011-2013 lyses ut våren 2010.	Styret for VRI Troms

	miljøer, å styrke forskningen i og for regionene og å få bedrifter inn i andre prosjekter og samarbeidskonstellasjoner.	*Studentmobilitet:* Bedrifter/ bedriftsnettverk		
Regionale forskningsfond	Det regionale fondet skal gjennom en aktiv regional forsknings- og kunnskapspolitikk bidra til økt regional forskning i landsdelen. Fondet skal stimulere til regional forskning og utvikling i næringsliv og offentlig sektor gjennom nyskaping og innovasjon. Fondet har som formål å: • Styrke forskning for regional innovasjon og regional utvikling • Mobilisere til økt FoU-innsats i regionene • Bidra til utvikling av gode og konkurransedyktige FoU-miljøer i regionene • Skape utviklings- og læringsarenaer der regionale erfaringer kan drøftes i forhold til nasjonal og internasjonal kunnskap og aktiviteter • Sørge for tett samspill mellom aktiviteter i regionene og deres relasjoner til andre nasjonale og internasjonale programmer og aktiviteter	Fondsregion Nord-Norge vil bruke utlysning av FoU-midler som verktøy. Det er styret som innenfor de rammer som er satt for fondet, definerer hvilke fagområder/tema en utlysning skal omfatte, målgrupper for utlysningen.	Felles forskningsstrategi for Troms, Nordland og Finnmark fylkeskommune – Fondsregion Nord-Norge.	Fondsstyret for Fondsregion Nord-Norge
Tilskuddsmidler til	Bidra til rekruttering og utdanning av	Målgruppen er hovedsakelig	Ansvarsområdet forankres i	Troms fylkeskommune

rekruttering, likestilling og kompetansehevning i landbruket (LMD)	næringsutøvere som kan ivareta og styrke verdiskapningen i landbruket regionalt. Ordningen skal tilpasses regionale utfordringer knyttet til rekruttering, likestilling og kompetansehevning innen både tradisjonelt landbruk og nye næringer. Prioriterte områder: Kompetanseutvikling og kompetansehevning innefor tradisjonell landbruk – støtte til etter- og videreutdanning Rekruttering til landbruk Rekruttering til naturbrukslinjene i vgs. Likestilling i landbruket	unge og voksne som ønsker å gå inn i en aktiv lanbruksproduksjon og i de naturbaserte tilleggsnæringene. Tradisjonelle agronomfag er basis for landbruksnæringen, men i tillegg vil fag som driftsledelse, økonomi, IKT markedsføring og entreprenørskap være sentrale.	regional strategi for landbruksbasert næringsutvikling. Midlene må også ses i sammenheng med fylkeskommunens øvrige satsninger og andre relevante aktørers satsinger på rekruttering, likestilling og kompetansehevning. Midlene skal og ses i sammenheng og samordnes med de kompetanse- og utviklingsmidler forvaltet av Innovasjon Norge. Midlene skal ikke nyttet til generell drift av naturbrukslinjene i de videregående skolene.	
Statskogsmidler for utvikling av næringsvirksomhet og verdiskapning i Troms	Styrke arbeidet med prosjektrettet næringsutvikling i kommuner der Statskog SF er stor grunneier innenfor følgende næringsmessige virkområder: - Tilrettelegging for økt satsning på naturbasert reiseliv og næringsvirksomhet i og i tilknytning til Statskogs arealer og i verneområder spesielt	Både enkeltpersoner, grende- og bygdelag, kommuner, organisasjoner og bedrifter kan søke støtte til prosjekter som faller innen for rammen av retningslinjene for ordningen.	Ordningen er et supplement til eksisterende virkemiddelordninger. Statskog SF skal gi sitt samtykke før fylkesrådet tar sin beslutning i saker som omfattes av ordningen. Ordningen omfatter	Troms fylkeskommune

	- Tiltak innenfor skog- og trearbeidende virksomhet samt visse former for bygdeutvikling - Tiltak for miljøvennlig energiproduksjon - Prosjekter der skog og natur inngår i ulike former for tjenesteytende virksomhet - Prosjekter innenfor mineral og naturstein		kommuner der Statskog SF er stor grunneier.	
Støtte til dagligvarebutikker i utkantstrøk	Tilskuddsordningen har som mål å sikre lokalbefolkningen på mindre steder og bygdesamfunn et tilbud av dagligvarer i sitt nærområde, gjennom tildeling av driftstilskudd til små butikker som tilbyr dagligvarer i slike samfunn.	Dagligvarebutikker. Ordningens virkeområde er øyer og steder med lang avstand til nærmeste alternative dagligvaretilbud, og der kundegrunnlaget er for begrenset for å oppnå tilstrekkelig lønnsom drift av dagligvarehandelen.	Butikken må oppfylle visse kriterier for å være kvalifisert til støtte. Ordningen samfinansieres av Troms fylkeskommune og den enkelte kommune. Finansieringen fordeles med 50% av tilskuddet fra kommunen og 50% fra Troms fylkes-kommune. Kommunen forplikter seg til dekning av egenandelen for inntil 3 butikker. Dersom flere en 3 butikker tilfredsstiller kriteriene for støtte i en kommune, dekker fylkeskommunen hele støttebeløpet for de overskytende butikker. Tilskuddene gis som "bagatellmessig støtte" i	Troms fylkeskommune

			henhold til EØS avtalens regler om slike tilskudd.	
Regional transportstøtte til vareprodusenter i Troms	Den regionale transportstøttens siktemål er å redusere de konkurransemessige ulemper som følger av lange transportavstander, vanskelige transportforhold og spredt bosetting i enkelte distrikter. Ordningen tar sikte på å kompensere for en del av de merkostnader til transport som påføres bedriftene som ligger perifert i forhold til mer sentrale områder i Norge for derved å stimulere til videreforedling og sysselsetting i distriktene.	Transportstøtte gis kun til produksjons-bedrifter i Troms for uttransport av egenproduserte varer. Transportstøtte kan ikke tildeles bedrifter som omfattes av sektorregler som angitt i ESAs retningslinjer for regionalstøtte av 6. april 2006. Bedrifter som er under gjeldsforhandlinger kan ikke få behandlet søknad om støtte uten etter vedtak i fylkesrådet. Bedrifter som er opphørt, flyttet eller gått konkurs kan ikke tildeles transportstøtte.	Regional transportstøtte for vareprodusenter i Troms gis ihht forskriftene for regional transportstøtte for vareprodusenter i Troms. Rammeverket som er notifisert gjennom EFTA's Overvåkingsorgan ESA, datert 24. april 2007. Disse forskriftene skal gjelde så fremt Troms fylkeskommune vedtar å bevilge en årlig ramme for transportstøtte. Samlet støtte som utbetales kan ikke overstige de rammer som Troms fylkeskommune stiller til disposisjon. Fram til 2013 samfinansieres ordningen med RDA Tromsø. Troms fylke er ordningens geografiske virkeområde.	Troms fylkeskommune
Midler til bredbåndsutbygging	Utbygging av bredbåndsnettet der full bredbåndsdekning er målet	- Midlene skal benyttes til utbygging av såkalt aksessnett til hushold, offentlig virksomheter og	Departementet skal gi samtykke før det tas beslutning om hvilke type tiltak som planlegges	Troms fylkeskommune

		næringsliv - Nett som skal etableres må i utgangspunktet være åpne	iverksatt. Midlene skal kun nyttes til utbygging av ny infrastruktur og ikke til drift. Benytte kostnadseffektive løsninger	
De fylkeskommunale trafikksikkerhetsmidlene	Årlig tilskuddsmidler til fylkeskommunale trafikksikkerhetstiltak til følgende formål: • Fysiske tiltak langs kommunal- eller fylkeskommunal veg. • Planlegging av trafikksikkerhetstiltak og utarbeiding av kommunale trafikksikkerhetsplaner. • Trafikantrettet trafikksikkerhetsarbeid som er forebyggende, kontrollerende mv.	Prioriterte målgrupper er: • 6-åringer og barn for øvrig i nærmiljøet og på skoleveg • Gående/syklende langs mye trafikkerte veger • Eldre i nærmiljøet • Ungdom/unge voksne i forbindelse med motorkjøretøyer • Yrkessjåfører	Planforankring: 1. Kommunale trafikksikkerhetsplaner 2. Kommunale sykkelplaner 3. Fylkets handlingsplan for trafikksikkerhet	Troms fylkes trafikksikkerhetsutvalg (TFTU) forvalter trafikksikkerhetsmidler på vegne av fylkeskommunen.
Tilskuddsmidler til oppfølging av lovpålagt ansvar for folkehelsearbeid (fra 2010) og oppfølging av handlingsplan for folkehelse, idrett og friluftsliv 2008-2013.	Formål - Ivareta rollen som samordner og pådriver i folkehelsearbeidet lokalt og regionalt – med vekt på å understøtte arbeidet i kommunene - Ha oversikt over relevante helseforhold - og viktige påvirkningsfaktorer - Fremme folkehelse innen de oppgaver som fylkeskommunen er tillagt o forvaltning og	Kommuner og andre samarbeidsparter i folkehelsesamarbeidet. I dette er barn og unge en sentral målgruppe. Innen folkehelsearbeidet er det viktig å ha fokus på strategier som omfatter hele befolkningen eller store målgrupper.	Planforankring: Folkehelse, idrett og friluftsliv. Handlingsplan for Troms 2008-2013	Troms fylkeskommune

	tjenesteyting o regional utvikling og planlegging - Veiledning, nettverksbygging, informasjon og kompetansehevingstiltak - Initiere og samarbeide om ulike folkehelseprosjekter			
Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet	Bidra til en infrastruktur som gir befolkningen mulighet til å drive både egenorganisert aktivitet og aktivitet i regi av den frivillige medlemsbaserte idretten. Anlegg i lokalmiljøet som stimulerer og tilfredsstiller barns behov for fysisk aktivitet i organiserte eller egenorganiserte former, prioriteres særskilt. Når det gjelder ungdom, er det et mål å utvikle anlegg som tilfredsstiller ungdommens behov for utfordringer og variasjon. Ungdom må gis mulighet til å medvirke i utformingen av anlegg. Anleggene bør fungere som gode sosiale møteplasser i lokalsamfunnene.	Målgruppene for bruk av spillemidler til idrettsformål er barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år).	Kulturdepartementets bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet (V-0732) Handlingsplan for folkehelse, idrett og friluftsliv for Troms 2008-2013	Troms fylkeskommune
Spillemidler til lokale og regionale kulturbygg	Tilskuddet skal bidra til egna lokaler, bygninger og utearenaer som gir rom for ulik kulturell virksomhet. Tilskudd kan gis til kulturhus, flerbrukslokaler eller spesiallokaler for kunst og kultur, som bibliotek, bygg for museum eller andre kulturverntiltak, scenekunstlokale, konsertsal eller formidlingslokale for billedkunst.	Bygningene skal fungere som kulturelle møtesteder for alle grupper. Lokalene skal være åpne for all lovlig kulturvirksomhet. Ingen må stenges ute av religiøse, sosiale eller politiske hensyn.	Retningslinjer fastsatt av Kulturdepartementet og vilkår fastsatt av fylkeskommunen.	Troms fylkeskommune

FYSAK-millionen	Styrke det forebyggende helsearbeid gjennom fysisk aktivitet og tilrettelegging for friluftsliv. Midlene går til utvikling av helsefremmende, forebyggende og rehabiliterende FYSAK-/ folkehelsetiltak primært gjennom fysisk aktivitet og tilrettelegging for friluftsliv.	Søkere på midlene kan være lokale frivillige organisasjoner (lag, foreninger etc.), kommuner og interkommunale friluftsråd. - lavterskelaktiviteter for barn og unge som faller utenfor de ordinære idretts- og aktivitetstilbudene - tiltak for grupper med behov for tilrettelagt fysisk aktivitet (eks funksjonshemmede, eldre) og tiltak til andre utsatte grupper, prioriteres. - tiltak som medfører utvikling og etablering av varige aktivitetstilbud	Retningslinjer fra Helsedirektoratet for tilskudd til lavterskelaktiviteter fysisk aktivitet. Handlingsplan for folkehelse, idrett og friluftsliv for Troms 2008-2013	Troms fylkeskommune
Tilskudd til friluftsformål	Stimulerings- og motiveringstiltak for mer friluftsliv.	Tiltak rettet mot barn, unge, funksjonshemmede og etniske minoriteter.	Retningslinjene i Miljøverndepartementets Rundskriv T-1/09 *Tilskotsordningar for 2010*.	Troms fylkeskommune
Tilskudd til friluftsområder	Praktiske tiltak/tilrettelegging i offentlig sikta friluftsområder	Sikre allmennhetens friluftsinteresser	Retningslinjene i Miljøverndepartementets Rundskriv T-1/09 *Tilskotsordningar for 2010*.	Troms fylkeskommune
Bygdeutviklingsfondet (BU-fondet)	Langsiktig og lønnsom verdiskaping i landbruket og spredt bosetting med	Organisasjoner, institusjoner, kommuner, ulike samarbeids-	Strategier for landbruksrelatert	Fylkesmannen, Innovasjon Norge

- sentrale BU-midler - fylkesvise utviklings- og tilretteleggingsmidler - fylkesvise BU-midler	utgangspunkt i landbrukets ressurser.	organer innen landbruket mv, Gårdbrukere, Tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer. Etater, organisasjoner mv som samarbeider på tvers av fylkesgrenser	næringsutvikling i Troms	
Verdiskapnings-programmet for mat	Legge til rette for utvikling og produksjon av norske matvarer, samt å styrke konkurransekraften og øke lønnsomheten for både primærprodusenten i landbruket og resten av verdikjeden.	Bønder (råvareleverandører og gardsmat produsenter), næringsmiddel-bedrifter og reiselivsbedrifter med matproduksjon eller servering.	Strategier for landbruksrelatert næringsutvikling i Troms	Innovasjon Norge
Regionalt miljøprogram for jordbruket i Troms 2009-2012 (RMP)	Å styrke miljøarbeidet i jordbruket og synliggjøre jordbrukets miljøinnsats i Troms	Kommuner/ Foretak og beitelag som mottar produksjonstilskudd/ Foretak eller eiere som driver og/eller eier landbruks-eiendom, samt enhver som er registrert i enhets-registeret, og som har fått tillatelse av landbrukseiendommens eier til å gjennomføre aktuelle tiltak	Strategier for landbruksrelatert næringsutvikling i Troms	Fylkesmannen
Regionale miljøtilskudd for jordbruket i Troms (herunder organisert beitebruk, OBB)	Å styrke miljøarbeidet i jordbruket og synliggjøre jordbrukets miljøinnsats i Troms	Kommuner/ Foretak og beitelag som mottar produksjonstilskudd	Strategier for landbruksrelatert næringsutvikling i Troms	Fylkesmannen
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Å fremme natur og kulturminneverdier i jordbrukets kulturlandskap	Foretak eller eiere som driver og/eller eier en landbrukseiendom. Enkeltpersoner eller ideelle organisasjoner	Strategier for landbruksrelatert næringsutvikling i Troms	Kommunene
Informasjonsog	Støtte opp under de regionale	Næringsdrivende og		Fylkesmannen (RMP-

utviklingstiltak	miljøtilskuddene og spesielle miljøtiltak	organisasjoner		midler, SMIL m.fl)
Midler til oppfølging av tiltak i regionale handlingsprogram for økologisk landbruk	Prosjektmidler til gjennomføring av tiltak for utvikling av økologisk landbruk i Troms	Næringsdrivende og organisasjoner som arbeider med utvikling av økologisk matproduksjon	Strategier for landbruksrelatert næringsutvikling i Troms	Fylkesmannen
EUs rammedirektiv for vann	Sikre en god miljøtilstand i både vassdrag, grunnvann og kystnære sjøområder. Landbruksavdelinga skal vektlegge å informere om, samt støtte opp om tiltak som bidrar til at vannforekomsters tilstand kan settes til god eller meget god.	Kommuner/ Næringsdrivende og organisasjoner		RMP-midler, SMIL m.fl
Nærings- og miljøtiltak i skogbruket - skogkultur, miljøtiltak mv - skogsvegbygging, drift i vanskelig terreng - produksjon av skogflisråstoff	Ut fra regionale og lokale prioriteringer stimulere til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knytta til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutvikla.	Skogeiere		Kommunene, Fylkesmannen
Tilskudd til uttak av skogsvirke til bioenergi	Stimulere til mest mulig energiproduksjon fra skogsvirke. I tillegg er det en målsetning at ordningen skal bidra til økt tilvekst og kvalitet på fremtidsskogen, og være et tiltak mot gjengroing	Skogeiere		Fylkesmannen
Kystskogbruket: - organisert virkesomsetning - korte kurs - tilskott til lauvtrevirke til industri	De særskilte midlene som tildeles Kystskogbruket skal støtte opp under tiltak som kommer fram i fellesprosjektet samt infrastrukturtiltak og tiltak som rettes mot økt kompetanse og motivasjon for økt		EØS-avtalens bestemmelser om bagatellmessig støtte	Fylkesmannen

- fellesprosjekter - fylkesvise prosjekter	aktivitet og et bærekraftig skogbruk.			
Transporttilskudd i skogbruket	Avvirkingsfremmende tiltak og stimulere interesse for kjøp av virke fra næringssvake områder der det på grunn av høge transportkostnader kan være vanskelig å få avsetning.	Kjøpere av skogsvirke		Statens landbruksforvaltning/ Fylkesmannen
Skogfond	Sikre finansiering av ei bærekraftig forvaltning av skogressursene gjennom tvungen avsetning av midler.	Skogeiere		Kommunene/ Fylkesmannen
Bioenergiprogrammet	Stimulere til økt bruk av fornybare energikilder. Programmet har to satsingsområder: Bioenergi i landbruket og flisproduksjon.	Bønder, skogeiere, aktører i biobrenselbransjen.	EØS-regelverket	Innovasjon Norge
Trebasert innovasjonsprogram	Hovedmålet for programmet er økt bruk av tre og økt lønnsomhet i hele verdikjeden.	- Bedrifter - Byggherrer, entreprenører og rådgivere i utbyggingsprosjekt - FoU og kompetansemiljøer i samarbeid med bedrifter		Innovasjon Norge
Sametingets midler til næring, til Variert næringsliv, Marine næringer, Jordbruk. Verdiskapningsprogram for nærings-kombinasjoner og samisk reiseliv. Næringsavtale for duodji	Hovedmålet med virkemidlene til næring er: - Et sterkt og allsidig næringsliv som tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø i samiske områder. Delmålene er: - Sysselsettingen innenfor et allsidig næringsliv opprettholdes. - Nye arbeidsplasser innenfor et allsidig næringsliv.		Sametingets budsjett	Sametinget

Sametinget har også virkemidler ift opplæring, språk, kultur, regionale utviklingsmidler Virkemidler til arealer, miljø og kulturvern			Sametingets budsjett	Sametinget